

Nr 306

Av herrar **Bengtsson** i Göteborg och **Braconier**, i anledning av
*Kungl. Maj:ts framställning om anslag till bidrag till
Svenska turisttrafikförbundet.*

I årets statsverksproposition meddelar chefen för handelsdepartementet under punkt 120 i tionde huvudtiteln, att Svenska turisttrafikförbundet hemställt om en höjning av nu utgående statsbidrag till förbundet från 500 000 till 1 274 000 kronor. Handelsministern anser sig emellertid inte kunna tillstyrka mer än en mindre höjning av bidragsanslaget till förbundet — från 500 000 kronor till 550 000 kronor — men uttalar samtidigt, att det sedermera torde få prövas i vad mån bidrag av fondmedel kan lämnas till ytterligare stöd för förbundets verksamhet.

Det ordinarie statsbidraget till förbundet har utgått med 500 000 kronor under vart och ett av budgetåren 1953/54, 1954/55, 1955/56 och 1956/57; förbundets framställningar om statsanslag har för samtliga de nämnda budgetåren avsett ett belopp om 900 000 kronor. Vid sidan av ordinarie statsbidrag har förbundet under nyssnämnda budgetår erhållit medel i form av bidrag ur handels- och sjöfartsfonden, nämligen med 50 000 kronor för 1953/54, med tillhoppa 150 000 kronor för 1954/55 och 1955/56 samt med 200 000 kronor för 1956/57. Av förbundets övriga intäkter utgöres huvuddelen av bidrag från vissa trafikföretag — inklusive statens järnvägar — samt från vissa andra företag, uppgående till sammanlagt omkring 250 000 kronor under närmast föregående budgetår. Denna inkomstpost har undergått en mindre, successiv minskning sedan budgetåret 1953/54. Återstående intäkter utgöres av medlemsavgifter, intäkter från vissa publikationer samt inkomster av förbundets fastighet till ett sammanlagt belopp av cirka 150 000 kronor.

Förbundet hävdar, att dess nuvarande rörelsemedel är helt otillräckliga för bedrivande av en verksamhet, som svarar mot utlandets anspråk på turistupplysning rörande Sverige. Den medelsknapphet som under en följd av år präglat förbundets arbete framgår även därav, att förbundet per den 30 juni 1956 redovisade ett sammanlagt balanserat underskott om cirka 130 000 kronor. I sin framställning om ordinarie statsbidrag för budgetåret 1957/58 — avseende, såsom nämnts, ett bidrag om 1 274 000 kronor — har förbundet utförligt redovisat sina medelsbehov. Av den begärda ökningen, 774 000 kronor eller, om hänsyn toges till bidraget ur handels- och sjöfartsfonden under löpande budgetår, 574 000 kronor, avser

den helt övervägande delen medel som enligt förbundets bedömning erfordras för att bringa dess åtgärder i paritet med utlandets stegrade efterfrågan. Genom ökningen har förbundet velat i första hand tillgodose följande ändamål:

Upprättande av en fast representation i Västtyskland, från vilket land Sverige nu årligen mottager omkring 160 000 besökare.

Upprättande av en förbundets egen representation i London.

Förstärkning av förbundets representationer i New York och Paris.

Upprättande av någon form av representation i Helsingfors och Oslo.

Ökad medelsanvisning till publikationsverksamheten för möjliggörande av framställning av cirka 2 000 000 trycksaksexemplar årligen, vilken upplaga enligt av förbundet utförd inventering erfordras för fullt tillgodoseende av önskemål om trycksaker från allmänheten och resebyråerna i utlandet. (Nuvarande medelstillgång medger årlig framställning av blott 700 000—800 000 exemplar.)

Ökad medelsanvisning till filmverksamheten för möjliggörande av inköp för utlandskontorens räkning av fler kopior av tillgängliga filmer. (Medel för nyproduktion av filmer har däremot icke beräknats; enligt förbundets uppfattning är sådan produktion i hög grad av behovet påkallad.)

Den utländska resetrafiken till Sverige har vuxit synnerligen starkt under hela efterkrigsperioden. Under 1956 registrerades sålunda cirka 460 000 inresor av enbart utomnordiska besökare — d. v. s. mer än dubbelt så många som under 1951 och fyra gånger så många som under 1938, mellankrigsperiodens rekordår — och förbundet beräknar, att dessa besökare bör ha tillfört landet intäkter i främmande valutor uppgående till över 400 miljoner kronor. Den omständigheten, att denna inkomstpost icke redovisas synlig i vårt lands betalningsbalans — i stället salderas intäkter av ifrågavarande slag, med undantag för sjöfartsinkomsterna, mot utgifterna för svenskars utlandsresor — har utan tvivel motverkat spridandet av insikten om den utländska turisttrafikens betydelse för landet. Dock har statsmakterna vid skilda tillfällen — senast statsutskottet vid 1956 års riksdag och handelsministern i årets statsverksproposition — i allmänna ordalag understrukit vikten av denna trafik.

Det måste emellertid konstateras, att denna statsmakternas erkända insikt om betydelsen för landet av resetrafiken från utlandet icke kommit till motsvarande uttryck i förslag och beslut om medelstildelning till det organ som har att svara för turistinformationsverksamheten i utlandet. Denna verksamhet torde icke ha någon annan internationell distinktion än rekordartad medelsknapphet. Ehuru en mindre reell förstärkning av Turisttrafikförbundets resurser kommit till stånd under senare år genom de successivt ökade bidragen ur handels- och sjöfartsfonden, är förbundet i dag ojämförligt mycket sämre rustat att fylla sin uppgift än i slutet på 1940-talet. Om det statsbidrag som utgick år 1935 — det första år förbundet erhöll ett fast bidrag av statsmedel — uppskrives med hänsyn till dagens penningvärde och till det utländska resandets ökning — sistnämnda

förhållande måste accepteras som ett index beträffande behovet av svenska turistupplysningsåtgärder i utlandet — erhålles för 1956/57 ett motvärde av cirka 2 000 000 kronor, d. v. s. tre till fyra gånger det faktiskt utgående bidragets storlek. Det kan också vara värt att observera, att Turisttrafikförbundets systerorganisationer i Danmark och Norge erhåller till sitt reella värde väsentligt högre statliga bidrag. Sålunda utgör statsbidraget till Turistforeningen for Danmark cirka 1 800 000 danska kronor, medan Landslaget for Reiselivet i Norge senast tilldelats ett statsanslag uppgående till omkring 1 100 000 norska kronor. Diskrepansen mellan dessa bidrag och Turisttrafikförbundets anslag av statsmedel markeras ytterligare därav, att den utländska turisttrafiken till Sverige, mätt i besökarnas sammanlagda »vistelsedagar», är större än den sammanlagda trafiken till Danmark och Norge, mätt på motsvarande sätt.

Det föreligger därför nu allvarlig fara för att Turisttrafikförbundets resurser inte kommer att räcka till för tillgodoseende av utlandets spontana och starkt växande, efterfrågan på upplysningstryck och informationer om Sverige som turistland. I en sådan situation torde någon annan möjlighet icke stå förbundet till buds än att underlåta att handlägga en del av de rekvisitioner och förfrågningar som kommer förbundet och dess utlandskontor till handa. De skadliga verkningarna av en sådan utveckling ligger i öppen dag. I detta sammanhang bör erinras om den skrivelse till Kungl. Maj:t som Sveriges ambassadör i Washington avlåtitt, vari han framhållit de brister som vidlåder den svenska turistupplysningsverksamheten i Förenta staterna och som allvarligt kan skada Sveriges anseende som turistland. En stagnation eller minskning av den svenska turistupplysningsverksamheten skulle i dagens läge vara desto mer allvarlig som en förbättring av landets hotellresurser, vilkas otillräcklighet under en lång följd av år medfört en hämmande effekt på den utländska turisttrafiken, är att förvänta inom loppet av det närmaste året. Sålunda kommer huvudstaden — som av uppenbara skäl intager en nyckelposition med hänsyn till resandeströmmen från utlandet — att omkring årsskiftet 1957—1958 ha tillförts ett välkommet tillskott av omkring 1 200 nya hotellbäddar. I detta sammanhang bör framhållas, att Turisttrafikförbundet under en lång följd av år — och fränsett de speciella svårigheter som hotellsituationen i Stockholm skapat — sökt stimulera de utländska resenärerna till att besöka inte blott huvudstaden utan även andra ledande turistcentra såsom västkusten, Skåne, Gotland, Dalarna och Lappland.

Vid en bedömning av storleken av det statliga bidraget till Turisttrafikförbundets verksamhet bör det hållas i minnet, att detta bidrag med fog kan betraktas som en produktiv investering genom att det omsättes i åtgärder till främjande av den utländska resetrafiken till Sverige och därmed till en ökning av tillflödet av främmande valutor till landet. Framhållas må också, att de svenska trafikföretagen, vilkas i flera fall omfattande

försäljningsåtgärder i utlandet i viss utsträckning har en allmän Sverige-främjande karaktär, icke redan av formella skäl kan påtaga sig att svara för någon del av de uppgifter som anförtrotts Turisttrafikförbundet. Såväl med hänsyn till rådande internationell praxis på området som till kontakten med resebyråerna och den resande allmänheten torde det vara ofrånkomligt, att uppgiften att svara för landets allmänna turistupplysningsåtgärder i utlandet ombesörjes av ett organ med »officiell» karaktär och icke helt eller delvis är knuten till ett eller flera kommersiellt arbetande företag. Ytterligare bör erinras om att statens ställning som den främste intressenten i turisttrafiken från utlandet markeras även därav, att staten tillföres direkta inkomster av denna trafik genom utskänkings- och tobaksskatt m. m., vilka torde kunna uppskattas till några tiotal miljoner kronor årligen.

I anslutning till ett sammanträde i april 1956 med rådet för Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet tillsattes en kommitté med uppgift att verkställa en närmare utredning av den svenska upplysningsverksamheten i utlandet. Såsom medlemmar av denna kommitté ingick företrädare för samtliga berörda upplysningsorgan, och i dess yttrande, som avlämnades den 3 september 1956, underströks bl. a. behovet av att erforderlig ekonomisk grundval för upplysningsverksamheten skapades för längre tidsperioder, så att en långsiktig planering av viktigare uppgifter möjliggjordes. Beträffande de olika upplysningsorganens medelsbehov konstaterade kommittén på grundval av uppgifter som dessa lämnat, att en årlig merkostnad på omkring 2 000 000 kronor utöver den nuvarande kostnadsramen på omkring 3 600 000 kronor skulle krävas för att bereda organen möjlighet att utföra sitt arbete på ett tillfredsställande sätt. En betydande del av denna merkostnad skulle emellertid åtgå för att återställa den proportion mellan löne- och kontorskostnader och övriga kostnader, som rådde för tio år sedan; för samtliga berörda organ har förstnämnda kostnader kommit att upptaga en allt större del av totalkostnaderna. Upplysningsorganen torde genomgående i sina framställningar om statsbidrag för budgetåret 1957/58 ha åberopat sig på den nyssnämnda kommitténs konklusioner.

När det gäller ett av de berörda upplysningsorganen, nämligen Svenska institutet för kulturellt utbyte med utlandet, synes det av kommittén påvisade upprustningsbehovet ha vunnit Kungl. Maj:ts beaktande. I årets statsverksproposition (punkt 16, tredje huvudtiteln) har vederbörande departementschef sålunda föreslagit en höjning av det till institutet utgående allmänna bidraget från 618 900 kronor (av institutets totala allmänna anslag under tredje huvudtiteln för budgetåret 1956/57, 672 500 kronor, har 53 600 kronor bokförts på budgetåret 1955/56) till 829 900 kronor. Ehuru den föreslagna höjningen med 211 000 kronor, motsvarande omkring 35 % av nu utgående bidrag, endast utgör hälften av den anslagsökning varom institutet hemställt, bör den kunna möjliggöra en partiell upprustning av institu-

tets verksamhet och måste därför hälsas med stor tillfredsställelse. Däremot kan kontrasten mellan den för institutets del föreslagna bidragsökningen och den äskade blygsamma höjningen av anslaget till Turisttrafikförbundet inte undgå att väcka reflexioner. Den omständigheten, att bidragen redovisas under skilda huvudtitlar, bör icke rimligen föranleda avvikande bedömningar av de båda organisationernas medelsbehov. Förslagen till bidragsökningar måste därför anses uttrycka Kungl. Maj:ts bedömning av betydelsen av de uppgifter som resp. organisationer har att svara för och det sätt varpå dessa uppgifter handhaves. Det synes därför motiverat, att Kungl. Maj:t snarast möjligt får tillfälle att deklarerera sin inställning till turisttrafiken från utlandet och den verksamhet i syfte att främja denna trafik, som bedrivs av Turisttrafikförbundet.

I avvaktan på att ett sådant uttalande göres synes det oss angeläget, att Turisttrafikförbundet för budgetåret 1957/58 kan erhålla största möjliga ytterligare tillskott av medel i form av bidrag ur handels- och sjöfartsfonden.

Med hänvisning till det anförda får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av punkten 120 i tionde huvudtiteln måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om sådan utredning rörande turisttrafiken från utlandet och den av Svenska turisttrafikförbundet bedrivna verksamheten för dennas främjande, att en principdeklaration kan avges beträffande omfattningen av det allmännas stöd till denna verksamhet och de härmed eventuellt förknippade villkoren.

Stockholm den 25 januari 1957

Bengt Bengtsson

i Göteborg

Jean Braconier
